

EUROOPA KOHTU OTSUS

19. oktoober 1977*

[...]

Liidetud kohtuasjades 117-76 ja 16-77,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Finanzgericht Hamburg'i esitatud taotlus, millega soovitakse saada nimetatud kohtus pooleli olevates vaidlustes, mille poolteks on kohtuasjas 117/76

Zweckgemeinschaft

1. **Albert Ruckdeschel & Co.**, asukoht Kulmbach (Saksamaa),
2. **Hansa-Lagerhaus Ströh & Co.**, asukoht Hamburg,

ja

Hauptzollamt Hamburg-St. Annen,

ning kohtuasjas 16/77:

Diamalt AG, asukoht München,

ja

Hauptzollamt Itzehoe,

eelotsuseid nõukogu 13. juuni 1967. aasta määruse nr 120/67 teraviljaturu ühise korralduse kohta (EÜT, 19.6.1967, lk 2269), mida on viimati muudetud 4. märtsi 1975. aasta määrusega nr 665/75 (EÜT L 72, lk 14), artikli 11 ning nõukogu 22. juuli 1975. aasta määruse nr 1955/75 teravilja- ja riisisektori tootmistoetuste kohta (EÜT L 200, lk 1) artikli 1 või vajaduse korral 29. oktoobri määruse nr 2727/75 teraviljaturu ühise korralduse kohta (EÜT L 281, lk 1) artikli 11 kehtivuse kohta, osas, milles need õigusnormid ei näe ette *quellmehl*'i tootmiseks kasutatavale maisile samasuguses summas tootmistoetuse maksmist, nagu makstakse selle toote tärgliseks ümbertöötlemise eest,

EUROOPA KOHUS,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

koosseisus: president H. Kutscher, kodade esimehed M. Sørensen ja G. Bosco, kohtunikud A. M. Donner, P. Pescatore, J. Mertens de Wilmars, A. J. Mackenzie Stuart, A. O'Keefe ja A. Touffait,

kohtujurist: F. Capotorti,

kohtusekretär: A. Van Houtte

on teinud järgmise

otsuse

[...]

Põhjendused

1. Kahe määrusega, mis kandsid vastavalt 8. novembri 1976. aasta ja 18. jaanuari 1977. aasta kuupäevi ning mis saabusid Euroopa Kohtu kantseleisse 10. detsembril 1976 ja 31. jaanuaril 1977, esitas Finanzgericht Hamburg EMÜ asutamislepingu artikli 117 alusel kaks eelotsuseküsimust maisisaaduste valmistamise tootmistoetusi käsitlevates ühenduses määrustes sätestatud mõningate õigusnormide kehtivuse kohta.

2. Et nendes kahes kohtuasjas esitatud küsimused olid täpselt samasugused ja neil oli põhiliselt sama ese, tuleb need kohtuasjad otsuse tegemisel liita.

3. Esimeses küsimuses tahetakse sisuliselt teada, kas nõukogu määruse nr 120/67 teraviljaturu ühise korralduse kohta artikkel 11 on hiljem muudetud redaktsioonis kehtetu osas, milles see ei näe ette *quellmehl*'i tootmiseks kasutatavale maisile samasuguses summas tootmistoetuse maksmist, nagu makstakse selle toote tärgliseks ümbertöötlemise eest.

Teises küsimuses tahetakse teada, kas jaatava vastuse korral võivad *quellmehl*'i tootjad tugineda vahetult õigusele saada samasugust tootmistoetust nagu makstakse paisutatud tärglise tootjatele või on selleks vaja nõukogu õigusakti.

4. Need küsimused esitati *quellmehl*'i tootmiseks toetuse maksmist puudutavates menetlustes, mille algatasid pädevate riigisiseste asutuste vastu selle toote tootjad, kes väidavad, et õigusnormid, mille kohaselt sellele tootele toetuse maksmine lõpetati, ent milles säilitati tootmistoetuste maksmine tärglisele, kujutavad endast diskrimineerimist ja rikuvad EMÜ asutamislepingu artikli 40 lõike 3 teist lõiku.

5. Toetus maisist *quellmehl*'i tootmiseks, mida makstakse Saksamaal alates 1930. aastast, sätestati teravilja ühises turukorralduses kõigepealt valikuvabana nõukogu 21. oktoobri 1964. aasta määrusega nr 142/64 (EÜT, 27.10.1964, lk 2673) ning seejärel kohustuslikuna nõukogu 13. juuni 1967. aasta määruse nr 120/67 (EÜT, 19.6.1967, lk 2269) artikliga 11.

Toetuse maksmine oli reguleeritud täpselt samamoodi, nagu samades määrustes reguleeritud toetuste maksmine tärklisetootmisele, toetuste summad olid mõlema toote puhul võrdsed.

Kui toetuste maksmist tärklisetootmiseks põhjendati vajadusega säilitada konkurentsivõimelised hinnad võrreldes eelkõige naftast saadavate asendustoodete hindadega, siis toetuste maksmist *quellmehl*'i tootmiseks põhjendati sellega, et tärkliis ja *quellmehl* asendavad teineteist, nagu selgub eelkõige määruse nr 120/67 kuuendast põhjendusest.

6. Seda olukorda muudeti alles 1. augustil 1974, mil jõustus nõukogu 29. aprilli 1974. aasta määrus nr 1125/74 (EÜT L 128, 10.5.1974, lk 12), millega määruse nr 120/67 artikkel 11 asendati uue tekstiga, milles on ette nähtud toetuste maksmine tärklisetootmiseks, kuid mitte *quellmehl*'i tootmiseks.

Quellmehl'i tootmistoetuse kaotamise põhjendusena oli määruse nr 1125/74 preambulis toodud, et omandatud kogemus lubab väita, et võimalus asendada *quellmehl* mõnedel spetsiifilistel kasutusosaladel inimtoidu valdkonnas tärkliisega on "majanduslikult väike, peaaegu olematu".

7. EMÜ asutamislepingu artikli 40 lõike 3 teises lõigus on sätestatud, et põllumajandusturu ühine korraldus "välistab ühenduse piires igasuguse tootjate või tarbijate diskrimineerimise".

Kuigi see säte keelab vastuvaidlematult igasuguse sama toote tootjate diskrimineerimise, ei osundata sellele samavõrd kindlalt ümbertöödeldud põllumajandussaaduste valdkonna erinevate tööstus- või kaubandussektorite vaheliste suhete puhul.

See ei muuda siiski tõsiasja, et tsiteeritud sättes toodud keeld on ainult ühenduse õiguse aluspõhimõtete hulka kuuluva üldise võrdsuspõhimõtte eriline avaldus.

Selle põhimõtte kohaselt ei tohi võrreldavaid olukordi kohelda erinevalt, kui erinev kohtlemine pole just objektiivselt põhjendatud.

8. Niisiis tuleb teha kindlaks, kas *quellmehl* ja tärkliis on võrreldavates olukordades, eelkõige selles mõttes, et kas spetsiifilisel kasutusosalal, kus traditsiooniliselt tarvitatakse *quellmehl*'i, võib seda asendada tärkliisega.

Selles osas tuleb kõigepealt märkida, et kuni aastani 1974 põhinesid ühenduse õigusnormid niisuguse asendusvõimaluse tunnistamisel.

Põhikohtuasja hagejad ühelt poolt ning nõukogu ja komisjon teiselt poolt on aga erineval arvamusel selle olukorra jätkuvuse osas.

Põhikohtuasja hagejad väidavad, et asendusvõimalused on samad, mis varem, mistõttu olevat *quellmehl*'i toetuse kaotamisest saadik selle müük tärkliise arvelt vähenenud.

Nõukogu ja komisjon omalt poolt selgitasid üksikasjalikult kõnealuste toodete valmistamist ja turustamist, kuid ei esitanud uusi tehnilisi ega majanduslikke andmeid, mis muudaksid tunduvalt varasemat hinnangut olukorrale.

Niisiis ei tõestatud, et ühenduse tootmistoetuste korralduse seisukohast ei oleks *quellmehl* ja tärkelis enam võrreldavas olukorras.

Järelikult tuleb neid tooteid kohelda võrdselt, kui erinev kohtlemine ei ole just objektiivselt põhjendatud.

9. Viimase küsimuse kohta väidavad nõukogu ja komisjon, et toetuse kaotamine *quellmehl*'i puhul olevat põhjendatud sellega, et suurt kogust *quellmehl*'i ei kasutata enam selle spetsiifilisel otstarbel inimtoiduna, vaid seda müüakse loomasöödaks.

Seda põhjust – mille täpsuse põhikohtuasja hagejad muide ei nõustu – on küll mainitud seletuskirjas, mis oli kaasas ettepanekuga, mille komisjon nõukogule esitas ning mis võeti hiljem vastu määrusena nr 1125/74, kuid seda ei ole siiski määruse põhjenduste hulgas.

Komisjon, kellel Euroopa Kohus palus menetluse käigus esitada *quellmehl*'i loomasöödana kasutamist puudutavad andmed, ei olnud võimeline seda tegema.

Isegi eeldusel, et sellisel otstarbel kasutamine tõesti oleks tuvastatud – ning et toetust saanud tärkelisi ei ole kasutatud ühelgi samalaadsel otstarbel – oleks see asjaolu põhjendanud toetuse kaotamist ainult sel moel kasutatavate koguste ja mitte inimtoiduks kasutatavate tootekoguste puhul.

10 Võttes eriti arvesse pika ajavahemikku, mille jooksul koheldi neid kahte toodet tootmistoetuste maksmise seisukohast võrdselt, ei ole tõestatud selliste objektiivsete asjaolude olemasolu, mis põhjendaksid määrusega nr 1125/74 varasemas korralduses tehtud muudatusi ja võrdse kohtelmise lõpetamist.

Seega tuleb teha järeldus, et määrusest 1125/74 tulenev *quellmehl*'i tootmistoetuse kaotamine ning samal ajal toetuse säilitamine maisitärklise puhul tähendab võrdsusepõhimõtte eiramist.

11. Kõnealuses olukorras ei too õigusvastasuse tuvastamine siiski vältimatult kaasa määruse nr 1125/74 ühe sätte kehtetuks tunnistamist.

12. Esiteks tuleb meenutada, et määruse nr 120/67 artikli 11 muutmise määruse nr 1125/74 artikliga 5 ei toimunud mitte *quellmehl*'i käsitleva tekstiosa väljajätmise teel, vaid nii, et endine tekst asendati uuega, milles ei ole seda toodet kordagi mainitud.

Säte pole niisiis õigusvastane mitte mõne oma tekstiosa tõttu, vaid pigem selle tõttu, mida see ette ei näe.

13. Seda õigusvastasust ei saa kaotada ainult sellega, et Euroopa Kohus kuulutab artiklis 177 sätestatud menetluses vaidlustatud õigusnormi osaliselt või täielikult kehtetuks.

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 19. oktoobril 1977. aastal Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

A. Van Houtte

H. Kutscher